

ԹԱՐԳՄԱՆԶԱՅ ՏՕՆ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ՝ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄԻՍ

Թարգմանչաց տօնը ամեն տարի կը գուգադիպի Հոկտեմբերի երկրորդ Շաբաթ օրուան:

Ազգային եւ կրօնական իմաստով, բացառիկ արժէք ներկայացնող տօն է: Անոր մէջ խտացած են հայ ժողովուրդին համար ըստ էութեան ամենէն մեծ արժէք եւ կարեւորութիւն ներկայացնող պատմական դէպքի մը ծնունդ տուած գաղափարական շարժումները եւ յիշատակը՝ նուիրական մեծ անուններու, որոնց հանդէպ երախտապարտ ենք ազգովին:

* * *

Ի՞նչ է Թարգմանչացը
Ուսանելի ի՞նչ դէպքեր
Եւ դէմքեր կան անոր կապուած:

* * *

»Թարգմանչաց«ը բառացի իմաստով կը նշանակէ տօն ա՛յն թարգմանիչներուն, որոնք եղած են տաղանդաւոր գրիչներ, եւ որոնք Ե. դարու սկիզբը հաւաքական աշխատանքով թարգմանած են Աստուածաշունչը եւ կարեւոր այլ գիրքեր:

Սակայն, միայն այդ իմաստը չէ, որ ունի տօնը:

Հինգերորդ դարուն սկիզբը հայոց թագաւորական պալատի ընդհանուր քարտուղարն էր Մեսրոպ Մաշտոց, որ բազմատաղանդ անձնաւորութիւն մըն էր: Ան ծնած էր շուրջ 361 թուին, Տարօնի Հացեկաց գիւղին մէջ: Հօր անունն էր Վարդան: Մեսրոպ Մաշտոց իր ժամանակի ամենաբարձր կրթութիւնը ստացած էր: Ան գիտեր յունարէն, ասորերէն, վրացերէն, պարսկերէն եւ այլ լեզուներ:

Ըլլալով գինուորական եւ մեծ հայրենասէր, մտահոգ էր, որ յոյներ եւ պարսիկներ կրնան իրենց մէջ ձուլել հայութիւնը, որովհետեւ անոնք գրաւած էին Հայաստանը եւ իրենց մէջ բաժնած էին զայն 387 թուին:

Այդ մտահոգութենէն մեկնած, եւ Հայաստանի մէջ ստեղծուած քաղաքական տխուր վիճակը նկատի առած, Մեսրոպ Մաշտոց ժողովներ ունեցաւ հայոց Ս. Սահակ կաթողիկոսին եւ Վռամշապուհ թագաւորին հետ, քննելու համար ստեղծուած կացութիւնը եւ թէ ի՞նչ ձեւով հայ ժողովուրդը կրնայ ապահով գոյատեւել:

Ժողովներուն արդիւնք եղան հետեւեալ որոշումները.-

1. Պէտք է հայ ժողովուրդը օժտել իր սեփական այբուբենով

1. Պետք է հայկական դպրոցներ բանալ Հայաստանի բոլոր քաղաքներուն եւ տարածքներուն մէջ
2. Պետք է հայկական եկեղեցիին մէջ Սուրբ Գիրքը հայերէնով կարդալ, հայերէն աղօթել եւ արարողութիւնները հայերէնով կատարել

ԾԱՆՕԹ.- Հոս սկատել տանք, որ թէեւ 301 թուին հայերը ազգովին քրիստոնեութիւնը ընդունած էին, բայց եկեղեցւոյ արարողութիւնները կ'ըլլային յունարէն կամ ասորերէն լեզուներով:

Երեք մեծ դէմքերը համաձայնեցան նաեւ, որ յիշեալ նպատակները պիտի իրականացուին հետեւեալ ձեւով.-

1. Վճարապահ թագաւոր պիտի հոգայ կատարուելիք աշխատանքներուն նիւթականը
2. Սուրբ Սահակ կաթողիկոսին կրօնականները, ճշդուած աշխատանքներուն պիտի օգնեն իրենց մտաւոր եւ հոգեկան կարողութիւններով
3. Իսկ Մեսրոպ Մաշտոց պիտի կատարէ գիւտը հայկական Այբուբենին եւ իր ամբողջ ժամանակը պիտի նուիրէ Սուրբ Գիրքը թարգմանելու աշխատանքներուն, ինչպէս նաեւ դպրոցներ բանալու եւ ուսուցիչներ պատրաստելու կարեւոր գործերուն

* * *

Մեսրոպ Մաշտոց, երկար աշխատանքներէ ետք, 405ին կատարեց հայ գրերու գիւտը. սկսաւ հայերէնի ուսուցիչներ պատրաստել, դպրոցներ բանալ եւ խումբ մը լաւ պատրաստուած աշակերտներու հետ Աստուածաշունչը թարգմանել:

Բոլոր տեսակի աշխատանքները սկսան խանդավառութեամբ եւ 25-30 տարիներու ընթացքին իրականացան հրաշալի արդիւնքներ: Այսպէս՝

1. Ամեն մարզի մէջ փայլուն յաջողութիւնները նկատի առած՝ Ե. դարը կոչուեցաւ Ոսկեդար:
2. Հայ գրերու գիւտով՝ Հայ Մշակոյթի հիմը դրուեցաւ:
3. Աստուածաշունչի թարգմանութեամբ՝ մեր եկեղեցին հայացաւ:
4. Հայկական դպրոցներու հիմնումով, պատրաստուեցան եւ իրար յաջորդեցին հայ մշակոյթին նուիրեալ, հայրենասէր, ազգասէր եւ անձնագոհ սերունդներ:

* * *

Հայ ժողովուրդի պատմութեան դժուարին տարիներուն, ասո՛նք եղան հայ ժողովուրդի դիմադրութեան ուժը:

Կա՞յ աւելի կարեւոր իրականութիւն մը, որ այնքան շատ օգտակար եղած ըլլայ հայ ժողովուրդին:

Ահա թէ ինչու Թարգմանչազը կը նկատուի հայ ժողովուրդի մեծագոյն տօնը: Եւ տօնին իմանալի այս մեծութիւնն է պատճառը, որ մեր գիտնական

հայրապետներեն՝ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոս Գարեգին Ա.
Յովսէփեանց, Զոկտեմբեր ամբողջ ամիսը յայտարարած է Մշակոյթի ամիս:
Ուրեմն, եթէ հայ եկեղեցին Թարգմանչացը կը տօնէ Զոկտեմբերի
երկրորդ շաբաթ օրուան յաջորդող Կիրակիին, հայ ժողովուրդը՝ հայկական
կազմակերպութիւններու միջոցով, տօնախմբութիւններուն իր
մասնակցութիւնը կը բերէ նաեւ մշակութային այլազան ձեռնարկներով: Այդ
առիթներով է, որ յաճախ կը յիշատակուին Ե. դարու թարգմանչաց եւ մեծ
գործիչներուն ու անոնցմէ ետք եկող մեր մշակոյթին ծառայած մեծ
դէմքերուն անմահ անունները, ինչպէս Կորիւն Սքանչելին, Մովսէս
Խորենացին, Ներսէս Շնորհալին եւ ուրիշներ:

Ընդարձակ եւ տարածուն է դաշտը մշակոյթին:
Չայ ուսանողութեան պարտաւորութիւնն է գուրգուրալ մեր մշակոյթին
վրայ, որ ազգին հպարտութեան աղբիւրն է:
Պէտք է սիրել եւ կարդալ հայ գրականութիւնը: Անհրաժեշտ
պարագային՝ թարգմանել զայն օտար լեզուներու, կամ օտար լեզուներէ՝
հայերէնի:
Լսել հայ երաժշտութիւնը, որ բարձր որակ ունի: Ճանչնալ հայ մեծ
երաժշտագետներն ու անոնց գործերը:
Ճանչնալ նաեւ մեծանուն գեղանկարիչները, որոնց արուեստի գործերը
զարդն են ու հարստութիւնը համբաւաւոր թանգարաններու եւ
արուեստասէր անձնաւորութիւններու բնակարաններուն:
Թարգմանչացը թող առիթ ըլլայ, որ ամէն հայ, մանաւանդ՝ հայ
ուսանողը մտածէ, թէ ինչպէ՞ս կրնայ օգնել հայ մշակոյթի զարգացման:

History of the Holy Translators

By
Tamar Sarkisian, 12th grade
(class of 2006)

Our very first translated sentence inscribed on parchment had its genesis by the hands of Mesrop Mashtots and his pupils. With the newly crafted Armenian letters, he wrote, “Janachel Zimastoutiun yev Zkhrat Imanal Zbans Hanjaroy, “meaning, “That men may know wisdom and instruction, understand words of insight.”

During the early years of the fifth century, the creators of the Armenian alphabet, St. Sahak and St. Mesrop, together with the marvelous efforts of their pupils not only translated the holy Bible, but they also gave the Armenian Church a national character, established a network of Armenian schools, translated the invaluable works of the great figures of world scholarship, and laid the foundation for Armenian historiography. It is for this basic reason that the Armenian Church, in supreme appreciation, consecrated these intellectual giants and established a special feast day in their memory- The Feast of the Holy Translators

The Feast of the Holy Translators, which is celebrated by the Armenian people and their Church, takes place once on the Thursday following the Fourth Sunday after Pentecost and once on the second Saturday of October. It is a celebration that commemorates the invention of the Armenian alphabet and its acclaimed founders St. Mesrop Mashtots, Catholicos Sahak, and King Vramshapouh.

The inspiration to create an alphabet for the Armenian people came about during the end of the fourth century, in 387, when Greek Byzantium and Persia, partitioned Armenia between them and adopted a policy of assimilating the Armenian people. As a result, both the Persians and the Greeks immediately put an end to Armenian self –rule. With this very difficult political situation prevailing at the beginning of the fifth century, King Vramshapouh, Catholicos Sahak, and Mesrop Mashtots, worked cooperatively to study the prevailing state of affairs and thought about the liberation of the Armenian people and their security. The three dignitaries knew that it was unthinkable to wage a war against their two powerful neighbors, and therefore believed it necessary to keep the people alert and well aware of the danger of the threat to their cultural integrity. They believed that this could be accomplished by putting an emphasis on the development of a distinctive national culture. Therefore St. Mesrop Mashtots methodically took a journey to the most famous cultural and academic centers of the times, Edessa, Samosat, and Byzantium, and through diligent effort he succeeded in devising the thirty-six magnificent letters well able to express the delicate phonology of the Armenian tongue. He returned to Vagharshapat triumphantly and devoted himself to the consecrated work he was to undertake. As a result, many hundreds of schools were immediately opened, creating an environment with a strong national spirit, and filling the people with hope regarding their future.

The founding of the alphabet in 406 and the newly formed Armenian schools awakened an extraordinary widespread enthusiasm. As a result of their notable linguistic and cultural successes, and the evidence of their valuable intellectual creativity, the fifth century became known as “The Golden Century of the Armenian People.” In this period,

many illustrious figures came to light in the national and cultural disciplines of theology, literature, national history and philosophy. Some of these “chosen ones”, who are also honored in the Feast of the Holy Translators include, St. Mesrop’s and Catholicos Sahak’s followers, such as Koriun, Eznik Koghbatsi, historian Eghishe, Movses Khorenatsi, and Hovhan Mandakuni.

Both the translators and their work have enjoyed high praises throughout history. In the Armenian reawakening of the 19th century, their lives and works became a widespread and worthy inspiration to scholars. There simply does not exist an Armenian writer who either in prose or poetry has not expressed feelings of praise and gratitude for their work. Furthermore, in 1962, the 1600th anniversary of the birth of St. Mesrop Mashtots was celebrated with great grandeur. On that occasion the world-famous repository of Armenian illuminated manuscripts was named Mesrop Mashtots Madenataran. All of this, and in addition the fact that both in the fatherland and in the Diaspora numerous schools and churches are known by the hallowed names of our great teachers, which offers further evidence that Armenians still remain grateful toward the original teachers and translators of the Armenian language.

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆ - ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ՝ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄԻՍ

Նիւթեր՝ Մանկապարտեզ, Առաջին եւ Երկրորդ դասարաններուն համար

Մեսրոպ Մաշտոց

**Կը սիրենք քեզ
Մեսրոպ Մաշտոց
Մեր գիրերուն ստեղծիչ:**

**Դուն կեանք տուիր
Հայոց լեզուին,
Այբ բեն գիմով գեղեցիկ:**

Թարգմանչաց

**Ուրախ, հպարտ ենք շատ-շատ
Տօն է նորէն Թարգմանչաց
Ու լեզուին մեր հայկական
Ձոր կը սիրենք մենք անչափ:**

**Մեսրոպ Մաշտոցն է Սուրբը
Հացեկացի ծնունդը
Փառքն ու պատիւն է հայուն
Հայրենիքին ողնասիւն:**

Տաղ Հայերէն Լեզուին

ՎԱՅԱՆ ԹԵՔԷԵԱՆ

**Քեզ, Հայ լեզո՛ւ, կը սիրեմ մրգաստանի մը նման...
Մեր անցեալին թանձրախիտ ստուերներուն մէջ կարծես
Մէյ մէկ պտուղ՝ քու բոլոր բառերդ ինծի կ'երեւան,
Որոնց մէջէն կը քալեմ ու կը քաղեմ զանոնք ես...:**

**Մրգաստանի մը նման կը սիրեմ քեզ, Հայ Լեզո՛ւ...
Մեր հայրենի պալատէն, պարտեզներէն մնացորդ՝
Դալարագեղ դուն պուրա՛կ, որ դիմացար դարերու
Եւ կը մնաս միշտ առոյգ, հին աւիշով կենսայորդ...:**

**Ծառերուդ մէջ հովանուտ կ'երթամ խիւղով
մ'անսահման,
Արմատներուդ, ճիւղերուդ վրայ նայելով հիացիկ,
Չարմանալով թէ ի՛նչպէս դուն մնացիր՝ երբ սաստիկ
Քամին քու շուրջդ փչեց եւ տապալեց ամէն բան...:**

**Մէյ մէկ պտուղ գոյնզգոյն՝ ամբողջ բառե՛րդ ահա,
Հիւթեղ բառերդ՝ զոր որքա՛ն հասունցուցին արեւներ,
Բառե՛րդ որոնք այս պահուս շրթանցս վրայ եմ բռներ,
Բառե՛րդ որ քիմքս կ'օծեն եւ կը սփոփեն սիրտս հիմա...:**

Օջականում

ՍՈՂՈՄՈՆ ՏԱՐՕՆՑԻ

**Այստեղ հանճարն է հանգչում. յաւերժական լռութի՛նն՝
Ընկղմած խոր լռութեան ժամանակի մէջ անծայր:
Մեսրո՛պ, սրտի հո՛ւր կանթեղ, մտքի անդո՛ւլ
արթնութիւն,
Մեր դպրութեան հզօր Հա՛յկ, ժողովուրդիս պէս պայծառ:**

**Այս պաղ, անդորր մատուռում՝ միայն յաւե՛րժն է
արթուն...
Հսկում քեզ, Մե՛ծ Ընթերցող, հսկայ պապդ ոսկեբառ.
Բայց բաբախում ես դու յար ե՛ւ ծերունու հին սրտում,
Ե՛ւ մանկան նոր սրտի մէջ - արեւի պէս մշտավառ:**

**Ահա մի ողջ տքնաջան եւ քաջասի՛րտ ժողովուրդ,
Որպէս երկինք, տանում է քո արեւը դարից դար,-
Քո լոյսի հետ, լոյսի՛դ մէջ,- մի սերունդից մի սերունդ:**

**Հանգի՛ստ քեզ, օ՛, բանի սիրտ, մտքի սե՛ր եւ մխիթար,
Ահաւասիկ քո սրտով ու քո մտքով մշտաբոց՝
Երկրէ-երկիր է թելում հանճարեղ հուրը Հայոց:**

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ ՏՕՆ - ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ՝ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄԻՍ

Նիւթեր՝ Վեցերորդ, Եօթերորդ եւ Ութերորդ դասարաններուն համար

Մեր Այբուբենը

ԳԵՈՐԳ ԷՄԻՆ

Այբուբեն չէ սա՛,
Բերդ է անմատոյց,
Գանձ է աննուաճ,
Դուռ է փրկութեան,
Ելք՝ երբ լոյս չկայ,
Չարթօնքի նուագ.
Էութիւնն է մեր,
Ընթացքն ու ուղին,
Թագ ու զօրավար.
Ժողովող մի կանչ,
Ինքնութեան ոգի,
Լինելու հնար.
Խարիսխը, բայց եւ խոյակը սիւնի,
Ծիր-կաթի՛ն,
Կածան,
Հացն հանապազօր Հացեկաց
գիւղից,
Ձիրքերի հնձան:
Ղօղանջը հոգու, դէկը ընթացքի,
Ճեմարան ճառի,
Մագաղաթ մտքի, մատեան
հաւատքի,
Իւղ՝ անմար ջահի:
Նկրտումն է մեր,
Շողը մեր լոյսի,

Ոգին մեր ճարտար.
Չինարին այգու,
Պարիսպը մեր տան,
Ջրաղացն արդար...
Ռումբն է մեր ռազմի, ռունգը
բնագրի, ռահվիրան փառքի,
Սերն ու սիրտն է մեր, սերմը միշտ
ծլող,
Վեմ ու վիմագիր:
Տունը՝ ցամաքում, տապանը՝ ջրում,
Րոպէն՝ սլացքում,
Յորեանը՝ արտում,
Ուղիս անապատում,
Փաղանգը՝ մարտում:
Քիստն ու քաղն է մեր, քանքար ու
քնար, քայլ ու իջեւան
Եւ
Օջախն անմար, օժիտն անհատնում
Ֆէ-ից մինչեւ Ա-ն:

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆ - ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ՝ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄԻՍ

Նիւթեր՝ Վեցերորդ, Եօթերորդ եւ Ութերորդ դասարաններուն համար

Ա՛յբ, ԲԵ՛ն, ԳԻ՛մ...

ՄԻՆԱՍ ՀԻՄՆԱՆ

Մեսրոպ Մաշտոց...Նուիրակա՛ն ան, ամենալուսատու ու անմարելի աստղը հայ երկնակամարում: Քո հանճարատուր գիւտի ու նրա անմիջական արդիւնքի ուժը դարեր ու դարեր մեր ժողովրդի ուղին լուսաւորեց եւ հոգու ու մտքի սիրանքների մղեց նրան: Դու կանաչ արահետներ ստեղծեցիր, որոնցով անցաւ հայ ժողովուրդը գեհենների ու արհաւիրքների միջով: Ամենայաղթ ձեռքով դու սաստեցիր մեր նաւը խորտակելու ձգտող փոթորիկները եւ աւելի քան տասնհինգ դար հնչեցրիր եւ շարունակում ես հնչեցնել զանգերը՝ աշխարհով ցրուած մեր բոլոր Անլռելի զանգակատներում...

Մեսրոպ Մաշտոց, Նուիրակա՛ն անուն:

Դու, անմահութեան ուղեկցորդ եւ հոգեւոր հայր, թոյլ տուր քո ժողովրդի բոլոր զաւակների հետ մեկտեղ հպարտօրէն ծունկ չոքել քո պաշտելի շիրիմի առջեւ, քո փառաշուք յիշատակի, քո Նուիրական անուան, քո սրբացած գործի առջեւ եւ փառաբանել զայն...

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Սրբազան երդում, անմահ երգ, խորունկ խորհուրդ, վեմ ու պարիսպ նենգ ականների դեմ...

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Դու յաւերժութիւն եւ յաւերժացնող, դու իմաստութիւն եւ իմաստացնող, դու ազնւութիւն եւ ազնւացնող: Դու գարնան բանբեր բոլոր չարագոյժ ձմեռներից յետոյ: Դու հայ ժողովրդի երթուղուց բոլոր մառախուղները ցրող շողափայլ արեգակ...

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Դու հանճարի ու լոյսի տաճար, փրկութեան խարիսիս, դու գերեղարձութեան փարոս ու վերածննդի աւետաբեր, դու ծլունակ սերմ՝ հոգու ու մտքի ածուներում, դու մաքառումի դրօշ անդաւաճան:

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Դու մանկական քաղցր շուրթերի առաջին ծլարձակ մրմունջ, դու անկշռելի գանձ ու անվարան ընկեր, դու ապրելու խոստում ու գոյութեան իրաւունք, դու կենսատու հուր ու անխառն բարիք: Դու անդաւադիր պատուար, անառիկ բերդ, անխոցելի վահան հայ ժողովրդի ամէն տեսակ թշնամիների դեմ:

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Դու հայ հանճարի Առաջին անմահ Հունձք, դու մշտափայլ Լոյս ու անշէջ Ջահ...

Ա՛յբ, բե՛ն, գի՛մ...

Գիւտին Փառքը

ՄԻԱՄԱՆԹՕ

ՄԵՍՐՈ՛Պ.- հայ դարերու դիմաց կեցող՝
Դուն ադամանդեայ ապառաժ.
Դուն մանուկներու մերկ ուղեղէն
Մինչեւ հանճարը ցոլքեր ցանող,
Գիտակցութեանց անգիւտ փարոս...

Դուն՝ որուն կոփիւնը կռանին,
Ժամերուն պէս, ըռպէին հետ անդադար,
Իմացական թանգարանի՛ն արձանները մեզ կը ձուլէ...
Դուն աննինջ հսկող, դուն տիտանեան Տեսանող,
Դուն օրօրոցէն մինչ գերեզման,
Մեր մէն մի խօսքին, մէն մի շունչին
Գեղեցկաձայն բացատրիչ...

Դուն բարբառի արարիչ, Բանի իշխան,
Դուն անբաւ բաւիղ տելողութեան,
Դուն գոյացութեան արգաւանդ հա՛յր,
Դուն հայրենի հողին վրայ մրրկին պէս բարձրացող
Անտառ անհուն, անտառ սրտի,
Որուն մէն մի հաստաբուն ծառերն հսկայ,
Մէկ մէկ քնար, մէկ մէկ փանդիռ են մեր շունչին,
Մէկ մէկ պատնէշ ճակատագրի պատուհասին...

Դուն անվատնելի ցորեանի դաշտ, դուն ձրի՛ հաց,
Դուն հունձք հարուստ եւ դուն հնձան հրաշէկ,
Դուն արբեցութեան եւ գինիի աւազան,
Որուն մէջ է՛ս ալ ոսկի սափորս եմ մխրճեր,
Արեւներու ծարաւս խենթ...

Դուն, մեծաթափանց նայուածքներով առաքեա՛լ,
Դուն էիր որ զքեզ երգող ցեղդ այսօրուան,
Հելլէններէն է՛ւ հանճարեղ է՛ւ հրավառ,
Ու աշխարհակալ մեծ Հռոմի որդիներէն
Ու հրապաշտ պարսիկներէն դրացի,
Մայր-բարբառիդ հիմնաքարովն յակինթ,
Հայկազունեաց մեր շառաւիղն ազատեցիր...

Դուն երկրորդ Աստուած,
Եւ մտածման դուն առաջին արարիչ...:
Դուն բեղուն բարիք, սրտի աղբիւր,
Գոյներու գանձ, գթութեանց գահ,
Դուն թռչող դարերն մէկգմէկու կամարող՝
Կամուրջ՝ անգիծ, ուրկէ ցեղո՛ միլիոններով,
Կամ պերճօրէն կամ վատաբար
Կեանքէն ի մահ կու գայ կ'անցնի...:

ԿԱՐՕՏ ՀԱՅ ԼԵՉՈՒԻ

ՇԱԽԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Այս առաւօտ, աւելի քան երբեք կարօտն ունիմ
հայերէն խօսելու: Կ'ուզեմ հայերէն խօսիլ բաց աչքով:
Հա՛յ մը, մա՛րդ մը կը փնտռեմ, խօսելու համար հետը:
Մուրացկա՛ն մը թող ըլլայ, վերջապէս բերա՛ն մը, որուն
հայերէն խօսելի եւ անկէ հայերէն պատասխան մը առնէի:
Ո՛վ որ կը հասկնայ նոր ու տարօրինակ այս զգացումը,
կարօ՛տը լեզուին, թող օգնէ ինձի: Կ'ուզեմ, որ հայ
գաղթական մը, հոգ չէ թէ լեզուն մոռցած ըլլայ, բայց
գիտնայ միայն մէկ բառ, իյնայ ճամբուս վրայ, եւ ես
կարենամ ըսել.

- Հա՛յ ես:

Ո՛վ իմ ըղձալի հայերէնս, առաւօտեան պէս թարմ եւ
գիշերուան պէս խորունկ, մանուկի մը պէս զուարթուն եւ
տարեցի մը պէս իմաստուն, սիրոյ պէս հաճելի եւ
գարնան պէս գեղեցիկ:

Ո՛վ իմ անուշ հայերէնս, գիւղացիի ու քաղաքացիի
լեզու, բանուորին ու թագաւորին բերնին յարմար,
երիտասարդ եւ հուժկու, ապրա՛ծ մնաս դուն:

Ո՛վ իմ հմայիչ հայերէնս, աղօթքի մը պէս մխիթարիչ,
դեղի մը պէս օգտակար, եթէ մոռցայ մէկ վանկդ, թող ա՛լ
չդառնայ լեզուս մեղաւոր բերնիս մէջ:

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆ - ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ՝ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄԻՍ

Նիւթեր՝ Վեցերորդ, Եօթերորդ եւ Ութերորդ դասարաններուն համար

ՄԵՐ ՊԱՏՄԻՉՆԵՐԸ ԵՒ ՄԵՐ ԳՈՒՍԱՆՆԵՐԸ

ԱԲ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Նուէր Մեր Ժողովրդական Վեպի
»Սասունցի Դաւիթ«ի Հագարամեակին

Մեր հոյակապ հին վանքերի մուտքի խուցերի մենութեան
մէջ

Պատմիչները մեր վշտահար, մեղմ կանթեղի լոյսով
անշէջ

Պատմութիւնը մեր գրեցին մագաղաթի վրայ դժգոյն,-
Մի նշխարով, մի կուժ ջրով եւ ճգնութեամբ գիշերն
անքուն:

Եղեռները, ոճիրները հորդանների արիւնըռուշտ,
Փլուզումը հայրենիքի եւ ոսոխի սուրը անկուշտ:

Եւ ողբացին լալահառաչ դժխեմ բախտը Հայաստանի
Եւ յուսացին արդարութեան մի խուլ աստծու
դատաստանի:

* * *

Մեր գեղջուկի պարզ խրճիթում, սուրբ օճախի շուրջը նստած՝
Գուսանները մեր խանդավառ, առջեւները գինի եւ հաց,
Վիպերգեցին յաղթանակը դիւցազների մեր մեծագօր,
Եւ ծաղրեցին պարտութիւնը ոսոխների մեր բիւրաւոր:
Եւ հիւսեցին պատմութիւնը յաւերժացող ժողովրդի,
Վառ հաւատով փառքերը մեր աւանդեցին որդոց որդի:
Տեսան շքեղ մեր ապագան, անընկճելի ազատ ոգին,
Հայրենիքի սիրոյ համար միշտ բարձրացած Թուր-Կայծակին:

ՄԵՐ ԼԵԶՈՒՆ

ՀԱՄՕ ՍԱՐԵԱՆ

**Մեր լեզուն մեր խիղճն է դա,
Սուրբ հացը մեր սեղանին,
Մեր հոգու կանչն է արդար
Ու համը մեր բերանի:**

**Մեր լեզուն ծուխն է մեր տան,
Մեր կշիռն աշխարհի մէջ,
Նա աղն է մեր ինքնութեան,
Էութեան խորհուրդը մեծ:**

**Մեր լեզուն արիւնն է մեր,
Արիւնից աւելի թանկ,
Մեր բուրմունքն ու բոյրն է մեր,
Մեր լեզուն մենք ենք, որ կանք:**

**Նա պիտի մեր առաջին
Ու վերջին սերը լինի,
Ի՞նչ ունենք էլ աշխարհում,
Որ այսքան մերը լինի:**

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆ - ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ՝ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄԻՍ

Նիւթեր՝ Վեցերորդ, Եօթերորդ եւ Ութերորդ դասարաններուն համար

ՀԱՅԵՐԷՆ ՍՓԻՌՔԻ ՀԱՅԵՐԻՆ

ԽԱԶԻԿ ԴԱՇՏԵՆՑ

Մեր շուրջը լեզուները նոր ու հին,
Մեր շուրջը խօսում են այլօրէն,
Ե՛կ խօսենք, եղբայր իմ,
Հայերէ՛ն:

Կուլ չերթանք այս ահեղ լափումին,
Թոյլ չտանք մեր լեզուն ակերտն.
Ե՛կ խօսենք, եղբայր իմ,
Հայերէն:

Մենք ունենք աշխարհում Մասիս սար,
Այդ սարը գալիս է դարերէն,
Նա անվերջ խօսում է
Հայերէն:

Չաւակիդ հայկազեան դպրոց տար,
Ե՛կ գրենք մեսրոպեան տառերով,
Ե՛կ խօսենք մեր անուշ
Բառերով:

Մեզ ցրեց մի բազուկ անօրէն,
Թէ կ'ուզես սերունդներ մեզ ներէն,
Մենք հա՛յ ենք, Ե՛կ խօսենք
Հայերէ՛ն:

Այս օտար աշխարհի ցրտերում,
Ե՛կ սիրենք մեր լեզուն ջերմօրէն,
Ե՛կ վառենք ու վառուենք
Հայերէ՛ն:

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆ - ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ՝ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄԻՍ

Նիւթեր՝ Վեցերորդ, Եօթերորդ եւ Ութերորդ դասարաններուն համար

ՀԱՅՈՑ ԼԵՉՈՒՆ

ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ

**Դու հնաբառ
Մեսրոպատառ
Աղբիւրի պէս
Զինչ ու կայտառ:**

**Դու մօր նման
Միշտ տուն կանչող,
Մայր հողի պէս
Միշտ կանաչող:**

**Դու այնպէս կուռ,
Այնպէս անբիծ,
Եւ ինչ լաւ է,
Հասել ես ինձ:**

**Թէ կորչէիր
Յանկարծ անհետ,
Ինչպէ՞ս խօսէր
Մայրս ինձ հետ:**